

Dio 2: Dodatne informacije

1. Najčešće postavljana pitanja o konvenciji o dječjim pravima

Šta je to?

Konvencija Ujedinjenih nacija o pravima djeteta je međunarodni sporazum o ljudskim pravima koji se odnosi na mlade. Usvajala je Generalna skupština UN-a 1989. godine. Konvencija ima 41 član o pravima mladih ljudi, jedan član o javnoj osviještenosti i obrazovanju, kao i 12 članova o tome kako nadzirati, ratifikovati i primjenjivati Konvenciju. Konvenciju o pravima djeteta usvojilo je više zemalja nego bilo koji drugi međunarodni sporazum o ljudskim pravima. Do januara 1995. čak 187 zemalja bilo ju je potpisalo ili ratifikovalo.

Dakle, šta je dijete prema Konvenciji?

Kada UN kažu „dijete“, misli se na sve mlade ljude mlađe od 18 godina, osim ako se punoljetnost (kad se neko smatra odraslim) ne stekne ranije. Član 1. Konvencije nam to kaže.

Kako funkcioniše Konvencija?

Iako Konvencija ne spada u nacionalno zakonodavstvo, nacionalno zakonodavstvo, politike i programi zemalja koje su je potpisale i ratifikovale moraju odražavati principe Konvencije. Vlade takođe moraju da podnose redovne izvještaje Ujedinjenim nacijama o svom napretku u primjeni Konvencije. Sistem izvještavanja primorava vlade da poštuju prava mladih.

Utiče li zaista UN Konvencija o pravima djeteta na naše živote?

Ratifikujući Konvenciju, vlade su se obavezale na poštovanje prava osoba mlađih od 18. godina da učestvuju u donošenju odluka koje se njih tiču, da prežive i da su zaštićeni od zla. Član 4 kaže da vlade moraju zastupati naša ekonomska, socijalna i kulturna prava do „najveće mjere njihovih raspoloživih sredstava“. Samo onda kada znamo šta se u Konvenciji kaže, možemo djelovati kako bismo osigurali da će ta prava određivati kako se postupa sa mladima.

2. Dječija prava – dio procesa razvoja ljudskih prava

Konvencija o pravima djeteta je najuniverzalnije prihvaćen instrument ljudskih prava u istoriji. Ratifikovale su je sve zemlje svijeta (osim dvije) i stoga na jedinstven način stavlja djecu na centralno mjesto u potrazi za univerzalnom primjenom ljudskih prava. Ratifikujući taj instrument, nacionalne vlade su se obavezale da će štiti i osiguravati dječija prava, te su se složile da se smatraju odgovornim za tu preuzetu obavezu pred međunarodnom zajednicom.

Konvencija o pravima djeteta je zasnovana na različitim pravnim sistemima i kulturnim tradicijama. To je univerzalno prihvaćen skup standarda i obaveza o kojima se ne pregovara. Ona propisuje osnovna ljudska prava koja djeca svugdje – bez ikakve diskriminacije – imaju:

- pravo na život;
- pravo na razvoj do njihovih punih potencijala;
- pravo na zaštitu od zlostavljanja, eksploatacije i štetnih uticaja;

- pravo na učestvovanje u porodičnom, kulturnom i društvenom životu u punoj mjeri.

Svako pravo koje je navedeno u Konvenciji neotuđivo je od ljudskog dostojanstva i skladnog razvoja svakog djeteta. Konvencija štiti dječija prava postavljajući standarde u zdravstvenoj zaštiti, obrazovanju i pravnim, društvenim i socijalnim uslugama. Ti standardi su mjerilo na temelju kojeg se može ocijeniti napredak. Države-potpisnice ove Konvencije su obavezne da formulišu i preduzmu sve radnje i politike u najboljem interesu djeteta.

Konvencija o pravima djeteta predstavlja prvi pravno obavezujući međunarodni instrument koji obuhvata cijeli opseg ljudskih prava – građanska i politička prava, kao i ekonomska, socijalna i kulturna prava. Dva fakultativna protokola (o učestvovanju djece u oružanim sukobima i o prodaji djece, dječijoj prostituciji i pornografiji) usvojena su kako bi se odredbe Konvencije u tim